

RWS INFORMATIE

Best Practice Waarnemingen bij SAA

Uitgegeven door	Regieteam SCB i.s.m. SAA
Datum	23-04-2018
Status	definitief
Versienummer	1.0

Toelichting bij de best practice

In het kader contractbeheersing 2017 is in paragraaf 3.2.2 de volgende tekst opgenomen over het doen van waarnemingen:

Het doel van de waarnemingen op het werk (zowel binnen als buiten) is om de risico's in het risicodossier scherper te krijgen. Dit doen we door inzicht te krijgen in de werkwijze van de opdrachtnemer waarbij vooral wordt gekeken naar het vakmanschap, het (individueel) menselijk handelen en andere competenties die in de realisatiefase een risico voor bijvoorbeeld productkwaliteit en veiligheid kunnen betekenen. De basisgedachte van het doen van waarnemingen is gebaseerd op de volgende essentiële kenmerken:

- *het uitvoeren van waarnemingen wordt gebaseerd op het risicoprofiel van het project. Afhankelijk van het risicoprofiel beslist de contractmanager over het inzetten van waarnemers en de intensiteit hiervan;*
- *resultaten van waarnemingen worden gebruikt om de risico's in het risicodossier scherper te krijgen;*
- *de inzet van waarnemers staat beschreven in het contractbeheersplan;*
- *waarnemingen zijn geen toetsen;*
- *bij het uitvoeren van waarnemingen wordt door de waarnemers "hoor en wederhoor" toegepast om de feitelijkheid van de waarneming te bevestigen;*
- *resultaten van waarnemingen worden vastgelegd en ingebracht bij de contractmanager;*
- *waarnemingen leiden niet vanzelfsprekend tot bevindingen;*
- *geef de opdrachtnemer de gelegenheid aan te geven of en zo ja welke acties er zijn genomen naar aanleiding van de waarnemingen en betrek de waarnemers hierbij;*
- *het uitvoeren van waarnemingen is geen maatregel om te ondervangen dat SCB (nog) niet goed functioneert.*

Binnen het programma van SAA is hier invulling aangegeven bij de realisatie van de DBFM-contracten die daar in uitvoering zijn. De werkwijze is beschreven in bijgevoegd memo.

Enkele aandachtspunten hierbij:

- De projecten binnen SAA worden gekenmerkt door een hoge mate van complexiteit, snelheid en geografische spreiding in de uitvoeringswerkzaamheden. De inzet van de waarnemingen is daarop afgestemd.
- Het team van SAA heeft er voor gekozen de resultaten van de waarnemingen in te brengen bij de technisch manager. Essentieel is dat de resultaten worden gebruikt om het risicodossier aan te scherpen. Voor de technische risico's welke vooral aanleiding zijn voor het doen van waarnemingen is dit een logische keuze, mits de betrokkenheid van de contractmanager in de relatie met de opdrachtnemer is geborgd.
- Bij SAA wordt gewerkt met Relatics waarin ook een module voor het doen van waarnemingen is opgenomen.
- In de beschrijving worden enkele onderwerpen genoemd (zoals het leveren van (deel)certificaten, inzet van een TIS, risico's op meerdere Levels) die specifiek van toepassing zijn bij DBFM-contracten. Dit neemt niet weg dat de best practice ook goed toepasbaar is bij andere contractvormen.

Bij de beschrijving van de werkwijze is ook een presentatie en een video beschikbaar. Aan het eind van het memo zijn links naar deze bestanden opgenomen.

memo

Werkwijze waarnemen bij SAA

Inleiding

Al een aantal jaren is het bij projecten de werkwijze dat waarnemers de contractbeheersing ondersteunen. Gebaseerd op een aantal regelmatig voorkomende risico's worden aandachtspunten benoemd en wordt er een rondgang over het werk gedaan door een deskundige. Het is een efficiënte methode om heel gericht het bouwproces te volgen op alleen die onderwerpen die bepalend zijn voor het gewenste eindresultaat.

Van elke waarnemingsronde wordt een verslag gemaakt. Bevindingen die de aandacht verdienen worden ter plekke teruggekoppeld met de uitvoerder of verantwoordelijke bij de opdrachtnemer (ON). Dit laatste, de communicatie met de ON, is erg belangrijk om het waarnemen tot een succes te maken. Deze werkwijze geeft mede invulling aan de marktvisie van RWS *samen met de markt*. Hoe waarnemen wordt ingevuld en uitgevoerd verschilt per project. Deze memo geeft de werkwijze aan zoals dat gebeurt bij de DBFM projecten binnen het programma SAA die nu in uitvoering zijn.

Tot slot kan deze memo gelezen worden als een nadere invulling van de werkwijze 'waarnemingen' zoals beschreven in paragraaf 3.2.2 van het kader contractbeheersing van oktober 2017.

Doel

Het belangrijkste doel van waarnemingen is om de risico's in het risicodossier, noodzakelijk om toetsen uit te kunnen voeren, op basis van waarnemingen op het werk (buiten) scherper te krijgen om daarmee de juiste toetsen uit te kunnen voeren.

Ervaring bij de DBFM projecten van SAA leert dat er een behoefte is zowel bij RWS als bij de marktpartijen meer te communiceren (interactie) over ontwerp en uitvoering dan contractueel is voorgeschreven. Een belangrijk deel van de input voor deze overleggen betreft informatie uit waarnemingsverslagen. Een bijkomend doel is daarmee ontstaan om input te leveren voor deze informele overleggen. Kennis en ervaring kan zo met de markt eenvoudig in het gesprek uitgewisseld worden.

Een niet onbelangrijk ander doel van waarnemingen en het proces dat daarbij is ingekleed is het borgen van kennis binnen RWS. Een bijkomend voordeel van het doen van waarnemingen is dat er kennisdeling plaatsvindt tussen RWS en markt doordat er hoor en wederhoor wordt toegepast op hetgeen geconstateerd is. RWS blijft hiermee up-to-date t.a.v. technische ontwikkelingen welke door de markt worden toegepast. Waarnemingen zijn gestoeld op ervaringen uit het verleden en nieuwe ervaringen kunnen hiermee centraal worden vastgelegd.

Tot slot is bij het SAA project A9GDW gebleken dat de resultaten van waarnemingen ook gebruikt kunnen worden bij het risico gestuurd beoordelen van deelleveringen die onderdeel uitmaken van het beschikbaarheidscertificaat.

Datum
25 januari 2017

Geschiedenis van waarnemingen

Rijkswaterstaat heeft zeer veel ervaring met het bouwen en beheren van zijn areaal. Deze ervaring is verwerkt in werkprocessen, kaders, basisspecificaties, "best practice" oplossingen maar ook vastgelegd in risicolijsten waarbij veel van de genoemde risico's invloed hebben op het eindproduct. Deze risico's werden, echter vaak niet expliciet, in het verleden gebruikt om dagelijks toezicht te houden op de bouwplaats en om ontwerp- en uitvoeringsdocumenten van de ON te beoordelen. In de periode van -de markt tenzij- verdween deels de ervaring en het directe contact met de uitvoering van de werkzaamheden en werd het werk vooral beoordeeld door processen te toetsen en in beperkte mate producten. Dit gebeurt op basis van risico's, maar op een abstracter niveau de zgn. Level 1 en Level 2 risico's.

Het doen van waarnemingen bleek een aantal jaren geleden bij diverse projecten een positief effect te hebben op de contractbeheersing. Om die reden wordt het nu steeds meer binnen SCB toegepast.

Werkwijze

Waarnemingen zijn informeel en in zekere mate ad hoc, flexibel in te plannen en kunnen snel worden uitgevoerd. Zodra het ontwerp en de uitvoeringswijze bekend zijn wordt voor het project een lijst met concrete risico's opgesteld met bijbehorende aandachtspunten die leidend is voor het doen van waarnemingen. Deze risico's en aandachtspunten zijn gerelateerd aan de risico's in het risicodossier die worden gebruikt voor de invulling van de contractbeheersing. Veel van deze risico's hebben direct een relatie met het vakmanschap of het individueel handelen op de bouwplaats en hebben invloed op het wel of niet voldoen aan gestelde eisen. Het betreffen eisen die van belang zijn voor veiligheid (constructief of omgeving/weggebruiker), levensduur, onderhoud en hinder omgeving.

Om efficiënt waarnemingen te kunnen doen is het van belang precies te weten op welk moment de van te voren aangegeven risicovolle onderdelen uitgevoerd worden. Communicatie en de juiste informatie zijn daarom belangrijk. Met de ON van de A9GDW is bijvoorbeeld afgesproken dat naast het goede contact met de uitvoering RWS voorzien wordt van de meest actuele planning. Voor het civiele deel wordt daarnaast wekelijks een betonplanning verstrekt door ON.

Met deze informatie kan vervolgens intern besloten worden op welk moment een waarneming wordt uitgevoerd. Deze momenten worden driewekelijks vastgelegd in een waarnemingenplanning in Relatics. Elke waarneming wordt voorbereid in Relatics. Daarna wordt de waarneming uitgevoerd op locatie. Bij SAA wordt op locatie als hulpmiddel gebruik gemaakt van een smartphone of tablet waarmee online in Relatics de bevindingen en foto's worden toegevoegd.

Per kwartaal wordt uit Relatics een analyse gegenereerd van de resultaten van de waarnemingen waarmee de risico's in het risicodossier worden aangescherpt.

De volgende instrumenten voor het doen van waarnemingen zijn daarom van belang:

- planning ON;
- aandachtspuntenlijst;
- waarnemingen planning;

- format waarnemingsrapport;
- inhoudelijke kennis en deskundigheid waarnemer;
- trendanalyse per kwartaal;
- informele overlegstructuur.

Datum
25 januari 2017

Wanneer een succes

De werkwijze is efficiënt en effectief, het draagt in belangrijke mate bij aan de verbetering van het eind resultaat als er samenwerking en openheid is bij beide partijen. Noodzakelijk is dat de ON duidelijk is over ontwerp, uitvoeringsmethode, planning en eigen kwaliteitsborging en toezicht. Deze zijn voor OG van belang om op basis van ingeschatte risico's op het juiste moment waarnemingen te kunnen doen maar ook om in overleggen te kunnen anticiperen op mogelijk ontstane afwijkingen.

Bij SAA is deze lijst met aandachtspunten bij de ON bekend. Op verzoek van de ON is de afspraak gemaakt dat de ON alle waarnemingsverslagen ontvangt. Resultaten uit een verslag zijn geen verrassing in die zin dat er altijd over is gecommuniceerd.

RWS werkt geheel onafhankelijk van de ON. Het kan voorkomen dat een kwaliteitsfunctionaris van de ON meeloopt maar uitgangspunt is dat RWS op enig moment haar waarneming kan uitvoeren.

Communicatie met de ON moet ook voorkomen dat bij herhaling van afwijkingen RWS meer gaat waarnemen. Het leunen van de ON op waarneem gegevens van RWS moet voorkomen worden. Voor de ON kan het wel aanleiding zijn om in het toets en/of keuringsproces aanpassingen te doen. Een ON zal de waarnemingen van RWS kunnen gebruiken als "bijvangst".

Samengevat:

- open communicatie tussen beide partijen waarbij de winst behaald kan worden door proactief te acteren;
- RWS blijft in de lead;
- samenwerking is cruciaal, samenwerking komt kwaliteit van het product ten goede, verantwoordelijkheid blijft bij de ON;
- van belang is een op het project afgestemde aandachtspunten lijst die beperkt van omvang blijft (durven keuzes te maken) en regelmatig bijgewerkt wordt;
- deze werkwijze is heel gericht en vraagt niet meer capaciteit in een project;
- delen van informatie zoals ontwerpen, risico's, planningen, werkmethode;
- voorkomen dat bij meer afwijkingen er (veel) meer waarnemingen worden gedaan. Afstemming blijft van belang tussen techniek en contractmanagement zodat de ON zijn verantwoordelijkheid moet blijven nemen voor kwaliteitsborging en inzet tweedelijnstoezicht en/of TIS.

Bijlagen:

- Presentatie "[Van review en waarneming naar certificaat](#)"
- Video "[Risicogestuurd waarnemen op de A9 Gaasperdammerweg](#)"

Waarnemingen bij SAA

Nummer:	5798
Versie:	1.0
Status:	In beheer
Type:	Best practice
Inhoudelijk beheerder:	Eldert van der Lee
Verantwoordelijke afdeling:	Afd. Inkoopcentrum GWW
Netwerken:	Hoofdvaarwegennet, Hoofdwatersysteem, Hoofdwegennet
Rollen:	Omgevingsmanager, Technisch Manager, Manager ProjectBeheersing, Contractmanager
Fase:	Planuitwerking, Realisatie, Onderhoud
Proceseigenaar	Proceseigenaar Aanleg en Onderhoud